

СТОРІНКА МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ

PAGE OF YOUNG
SCIENTISTS

УДК 339.56.055

JEL Classification L6, F 29

Кондратюк Анастасія

студентка, Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ, Україна

E-mail: Nastya_kondratiuk@mail.ru

Жалдак Ганна

асистент, Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ, Україна

E-mail: ann17@i.ua

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Kondratiuk Anastasiia

Student, National Technical University of Ukraine "KPI", Kyiv, Ukraine

E-mail: Nastya_kondratiuk@mail.ru

Zhaldak Anna

Assistant, National Technical University of Ukraine "KPI", Kyiv, Ukraine

E-mail: ann17@i.ua

PROBLEMS AND PROSPECTS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN UKRAINE

Анотація

Актуальність. Зовнішньоекономічна діяльність є важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності підприємств та всіх учасників ринкових відносин. У сучасних умовах зовнішньоекономічна діяльність є одним з ключових чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства. Вивчення та дослідження основних проблем та перспектив розвитку надасть можливість підприємству продуктивно розвиватися та взаємодіяти на ринку.

Мета. Метою статті є дослідження проблем та перспектив ЗЕД підприємств України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі наукові завдання: дослідити динаміку показників діяльності зовнішньоекономічної діяльності; виявити основні проблеми, що перешкоджають розвитку зовнішньоекономічної діяльності; визначити можливі перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Методи. Для дослідження проблем та перспектив зовнішньоекономічної діяльності підприємств України застосовані такі методи дослідження як формалізація, індукція та дедукція,

аналіз та синтез, порівняння, статистичний метод.

Результати. На основі аналізу експорту та імпорту, товарної та географічної структур було виявлено основні проблеми та перспективи зовнішньоекономічної діяльності. Серед основних проблем, що перешкоджають розвитку зовнішньоекономічної діяльності виділено: втрата зовнішньоекономічних зв'язків з РФ, високий рівень конкуренції на міжнародних ринках, застаріла техніка на вітчизняних підприємствах, високий рівень державного регулювання та низький рівень інноваційної привабливості. До перспектив можна віднести: підвищення конкурентоспроможності, полегшення діалогу підприємства з державою, перегляд імпортно-експортної політики, підвищення технічного рівня, врегулювання конфліктної ситуації з Росією, налагодження ділових стосунків з Японією, широка підтримка вітчизняних робітників.

Перспективи. На перспективу цікавими видаються дослідження щодо інструментів вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: економіка, зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, конкуренція, інновації.

Abstract

Introduction. Foreign economic activity is important is an essential area of business enterprises and all participants of market relations. In modern conditions foreign trade is one of the key factors in improving competitiveness. Studying and researching the main problems and prospects of development will allow the company to develop efficiently and interact within the market.

Meta. Метою статті є дослідження проблем та перспектив ЗЕД підприємств України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі наукові завдання: дослідити динаміку показників діяльності зовнішньоекономічної діяльності; виявити основні проблеми, що перешкоджають розвитку зовнішньоекономічної діяльності; визначити можливі перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Methods. To examine the problems and prospects of International Business in Ukraine used such methods as formalization, induction and deduction, analysis and synthesis, comparison, statistical method should be used.

Results. The analysis of exports and imports, commodity and geographical structures were identified as the main problems and prospects of foreign trade. Among the main items hindering the development of foreign economic activity the loss of foreign economic relations with Russia, a high level of competition in international markets, outdated technology in domestic enterprises, high levels of state regulation and low innovation attractiveness are highlighted. The perspectives of future experiments include: competitiveness, facilitate a dialogue with the state enterprise, view import and export policy, improve the technical level, the settlement of conflict with Russia, establishing business relations with Japan, broad support for domestic workers.

Perspectives. The process of improving the tools of foreign trade is considered to be a perspective research.

Key words: economy, foreign trade, exports, imports, competition, innovation.

Аннотация

Актуальность. Внешнеэкономическая деятельность является важной и неотъемлемой сферой хозяйственной деятельности предприятий и всех участников рыночных отношений. В современных условиях внешнеэкономическая деятельность выступает одним из ключевых факторов повышения конкурентоспособности предприятия. Изучение и исследование основных проблем и перспектив развития позволит предприятию продуктивно развиваться и взаимодействовать на рынке.

Мета. Метою статті є дослідження проблем та перспектив ЗЕД підприємств України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі наукові завдання: дослідити динаміку показників діяльності зовнішньоекономічної діяльності; виявити основні проблеми, що перешкоджають розвитку зовнішньоекономічної діяльності; визначити можливі перспективи

розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Методи. Для исследования проблем и перспектив внешнеэкономической деятельности предприятий Украины применены такие методы исследования как формализация, индукция и дедукция, анализ и синтез, сравнение, статистический метод.

Результаты. На основе анализа экспорта и импорта товарной и географической структуры было выявлены основные проблемы и перспективы внешнеэкономической деятельности. Среди основных проблем, препятствующих развитию внешнеэкономической деятельности выделено: потеря внешнеэкономических связей с РФ, высокий уровень конкуренции на международных рынках, устаревшая техника на отечественных предприятиях, высокий уровень государственного регулирования и низкий уровень инновационной привлекательности. К перспективам можно отнести: повышение конкурентоспособности, облегчения диалога предприятия с государством, просмотр импортно-экспортной политики, повышение технического уровня, урегулирование конфликтной ситуации с Россией, налаживания деловых отношений с Японией, широкая поддержка отечественных рабочих

Перспективы. На перспективу интересными представляются исследования инструментов совершенствования внешнеэкономической деятельности.

Ключевые слова: экономика, внешнеэкономическая деятельность, экспорт, импорт, конкуренция, инновации.

Актуальність. Ефективність економіки будь-якої країни світу неможлива без здійснення інтеграційних процесів та розвитку економічних зв'язків з іншими країнами. У контексті світових глобалізаційних змін, зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) окремих підприємств може допомогти національній економіці пристосуватися до нових економічних умов, оскільки ЗЕД є одним із рушійних чинників, що впливає на рівень економічного розвитку країни та світового прогресу взагалі. Активізація міжнародних зв'язків сприяє економічному зростанню країн, підтримці та укріпленню взаємовідносин, зниженню міжнародної напруги та утворенню системи зовнішньоекономічної безпеки. Поряд із цим належний рівень зовнішньої торгівлі є важливою умовою оздоровлення національної економіки, важливим атрибутом збалансованого функціонування підприємств. Тому дослідження проблем та перспектив ЗЕД підприємств є особливо актуальним у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність даної теми зумовлює наявність великої кількості наукових праць. Так, ефективність ЗЕД та його регулювання розглядали Кредисов А., Дерев'яно О. [2], Яковлев А. І. [8], Пудрик Д. В. [5], інтеграцію підприємств на зовнішні ринки – Гальчинський А.С., Геєць В.М. [1], Михайлишин Л. І. [3], Щербак В. Г., Лозенко А. П. [7].

Метою статті є дослідження проблем та перспектив ЗЕД підприємств України. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі наукові завдання: дослідити динаміку показників діяльності зовнішньоекономічної діяльності; виявити основні проблеми, що перешкоджають розвитку зовнішньоекономічної діяльності; визначити можливі перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Методи дослідження: формалізація, індукція та дедукція, аналіз та синтез, порівняння, статистичний метод.

Результати. ЗЕД підприємства – це сфера господарської діяльності, пов'язана з міжнародною виробничою інтеграцією і кооперацією, експортом та імпортом товарів і послуг, виходом на зовнішній ринок [7]. На рівні підприємства ЗЕД спрямована на

укладання та виконання контрактів з іноземними партнерами. Зовнішньоекономічна діяльність є складовою частиною всієї роботи більшості підприємств України. Розвиток ЗЕД надає підприємству нові можливості, такі як використання переваг міжнародної кооперації виробництва та свобода у прийнятті рішень для здійснення своїх виробничих завдань. ЗЕД здійснюється на валютній основі, регулюється спеціальними заходами держави, на неї впливає рівень розвитку і стабільність національної економіки, система світових цін, а також правова система власної країни і правові системи країн, з якими підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність [5].

Для того, аби визначити основні проблеми та перспективи ЗЕД, було проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств України за 2011-2015 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності підприємств України*

Роки	Експорт, тис. дол.	Імпорт, тис. дол.
2011	68394195,7	82608240,0
2012	68809810,6	84658059,9
2013	63312022,1	76963965,4
2014	53901689,1	54428716,9
2015 (до 31.08)	24766674,8	24146916,6

* Джерело: [9]

Аналізуючи дані таблиці можна зазначити, що кожного року імпорт перевищує експорт. Це означає, що торгівельний баланс є пасивним, тобто дефіцитним, що є негативним для розвитку ЗЕД підприємств. Також показники експорту, як і імпорту, кожного року зменшуються. Це приводить до того, що динаміка ЗЕД має тенденцію до зниження та може призвести до припинення діяльності підприємств, що орієнтовані на зовнішні ринки.

Також варто розглянути товарну структуру експорту та імпорту (табл. 2).

Таблиця 2

Товарна структура зовнішньоекономічної діяльності підприємств України*

Товари	Експорт, тис. дол.	Імпорт, тис. дол.
Живі тварини; продукти тваринного походження	503100,9	328954,1
Продукти рослинного походження	4697112,2	799298,1
Жири та олії тваринного або рослинного походження	2069262,2	109500,6
Мінеральні продукти	2139920,1	8113928,0
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	1508063,3	3270339,8
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	268767,7	1687161,6
Текстильні матеріали та текстильні вироби	413905,2	880838,9
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	2499355,8	3645122,5

* Джерело: [9]

Як засвідчують дані табл. 2, основу експорту складають сировинні види продукції із низькою доданою вартістю, що позиціонує нашу державу як сировинний придаток розвинених країн: частка сировини становить більше 50%. Таким чином, структурні параметри поки що не відповідають сучасним тенденціям глобального розвитку. Свідченням цього є висока частка в експорті продукції низького ступеня обробки і

мізерність частки високотехнологічних товарів, машин та обладнання.

Поряд з цим було також проаналізовано і географічну структуру зовнішньоекономічної діяльності підприємств України у 2015 році (до 31.08) (рис.1) [9].

За останній рік географічна структура експорту та імпорту певним чином змінилася. Так, якщо у 2013 році на експорт та імпорт товарів до Росії припадало близько 60%, то на початок 2015 року товаробіг до РФ зменшився майже в 4 рази [9]. Натомість зріс відсоток експорту до країн ЄС. Підприємства України експортують товари та послуги до країн ЄС на суму 18,6 млрд. дол., Росії – 9,8 млрд. дол., Туреччини – 3,6 млрд. дол., Єгипту – 2,9 млрд. дол., Китаю – 2,7 млрд. дол., Індії – 1,8 млрд. дол., Білорусі – 1,6 млрд. дол. [9].

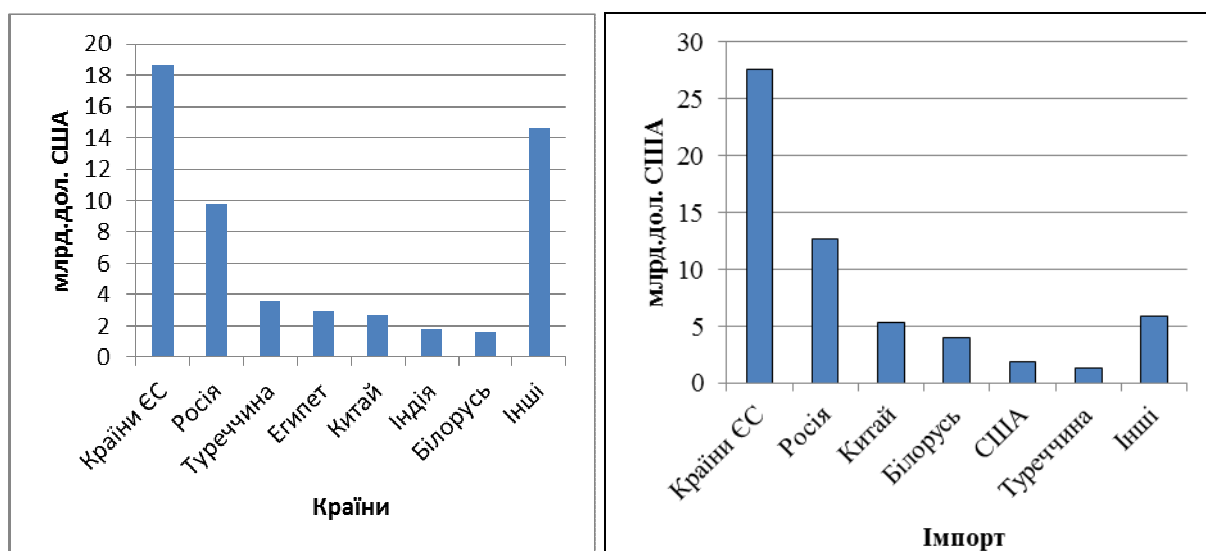

Рис. 1. Географічна структура експорту та імпорту підприємств України [9]

Географічна структура імпорту досить схожа на структуру експорту. Ключовими імпортерами є країни ЄС (обсяг імпорту на суму 27,7 млрд. дол.), Росії – 12,7 млрд. дол., Китаю – 5,4 млрд. дол., Білорусі – 4 млрд. дол., США – 1,9 млрд. дол., Туреччини – 1,3 млрд. дол. [9].

Основними торговельними партнерами підприємств України як у в експорті, так і в імпорті є країни Європи та Росія, тобто держави, які знаходяться в безпосередній близькості. Внаслідок нестабільної політичної ситуації та військового конфлікту з Росією більш перспективним буде розвивати саме західний напрямок торгівлі, тобто торгівлю з країнами ЄС.

На основі проведеного аналізу ЗЕД, визначено, що на сучасному етапі розвитку процес проникнення вітчизняними товаровиробниками на зарубіжні ринки супроводжується значними труднощами і проблемами. Серед них можна виокремити:

1. Високий рівень конкуренції. Західні компанії створюють різноманітні бар'єри при вході на їх ринок, не дають можливість вітчизняним підприємствам конкурувати зі своєю продукцією на зарубіжних ринках. Також низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва зумовлена недостатнім рівнем якості в порівнянні з іноземними товарами-аналогами. Це зумовлює низький рівень впізнавання та невисокий імідж українських підприємств як міжнародних партнерів на закордонних ринках [2];

2. Значна частка фізично й морально застарілої техніки. Наприклад, у підприємства

НАК «Нафтогаз України» 34,4% зносу основних фондів, ПАТ «Металургійний комбінат ім. Ілліча» – 51,8%, ПАТ Металургійний комбінат «Азавсталь» – 59,8%, «Укртрансгаз» – 49,1% [4]. Непрацююче обладнання, недостатня технологічна і ресурсна гнучкість, низька впроваджуваність провідних науково-технічних розробок у виробництво не дозволяє підприємствам досягнути рівня виробництва, який би дав змогу витримувати конкуренцію з іноземними фірмами;

3. Високий рівень державного регулювання, що призводить до потреби в узгодженні різних питань у міністерствах, відомствах, місцевих адміністраціях та передбачає чималі витрати часу і зусиль суб'єктами ЗЕД [4];

4. Низький рівень інноваційної привабливості. Так, проаналізувавши інвестиції на душу населення (які становили у 2013 р. – 1,224 тис. дол., а у 2015 р. знизилась до 0,96 тис. дол.), – можна зробити висновок, що рівень інвестування є надзвичайно низьким [9]. За рейтингом інвестиційної привабливості Україна знаходиться на 89 місці. Кількість інвестицій у розвиток підприємств зменшується з кожним роком – 2013 рік – 530 млрд. дол, 2014 рік – 5000 млрд. дол, 2015 рік – 2860 млрд. дол. Низький рівень інноваційної привабливості зумовлює висококваліфікованих спеціалістів іммігрувати за кордон.

Окреслені проблеми ЗЕД в Україні, вимагають здійснення певних перетворень та проведення в економіці держави прогресивних, інноваційних заходів, які б надали змогу вийти на новий якісний рівень розвитку як міжнародних відносин, так і країни в цілому. До них можна віднести:

1. Підвищення ефективності ЗЕД підприємств. Для цього необхідно визначити перелік країн, які є потенційно привабливими з точки зору проникнення на їхні ринки. При цьому варто ретельно проаналізувати стан середовища міжнародного маркетингу, який включає в себе вивчення економічного середовища кожної з країн [1]. Підприємству, яке вирішило вийти на іноземний ринок, необхідно взяти до уваги існування безлічі обмежень і перешкод у міжнародній торгівлі як у країні, на ринок якої воно збирається вийти, так і у своїй власній. До таких обмежень належать: митні тарифи (фіскальні та протекціоністські); валютний контроль з боку держави; низка нетарифних бар'єрів (системи національних стандартів безпеки, якості тощо). Вивчення економічного середовища передбачає аналіз економіки кожної з країн на предмет її привабливості як експортного ринку. Результатом вивчення середовища міжнародного маркетингу є інформація, аналіз якої дає змогу прийняти рішення про принципову доцільність (або недоцільність) виходу підприємства на зарубіжний ринок;

2. Підвищення конкурентоспроможності. Здійснення цього можливе лише за умови вкладення капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок у пріоритетні галузі [6]. У переважній більшості продукція вітчизняних товаровиробників характеризується низьким рівнем якості, що не відповідає світовим стандартам, а також високим рівнем витрат на її виробництво, що в кінцевому підсумку обумовлює низький рівень конкурентоспроможності на зарубіжних ринках.

Покращити якість – це покращити конкурентоспроможність своїх товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Із новим підходом до якості продукції зростає роль стандартизації, у розвитку якої значну роль відіграє держава. Більшість іноземних підприємств використовують для цього міжнародні стандарти ISO серії 9000 та похідні

від них QS 9000, ISO 14000 тощо. Але найкращих результатів досягають ті, хто вдосконалює свої системи якості на засадах концепцій загального управління якістю (TQM), якими передбачено безперервне вдосконалення організації, поліпшення якості продукції і задоволення потреб усіх зацікавлених сторін: споживачів, постачальників, персоналу, власників та суспільства.

Ефективною у використанні можна вважати систему Кайзен. Ця концепція полягає у запровадженні безперервних змін, з метою удосконалення, тобто удосконалення маленькими приростами за довший період часу. Кайзен змушує працівників стати обізнаними з метою повнішого використання їх навичок, поліпшення виробничого процесу, успішнішого ведення бізнесу. Сьогодні вважається, що Кайзен є загальним терміном для цілого діапазону сучасних тенденцій: TPM, TQC, гуртки якості, система інноваційних пропозицій, Kanban, JIT, система “нуль дефектів”, трудова дисципліна, розвиток продукту тощо. Особливостями, що відрізняють Кайзен від типових інновацій і реінженірингу, є такі: короткострокова реалізація; низькі витрати; використання доступного потенціалу людських ресурсів; стимулювання творчого потенціалу [8].

3. Полегшення діалогу підприємства з державою. Особливу увагу варто приділити подоланню бюрократизму та введення механізму, що надасть можливість вирішувати всі розбіжності з міністерствами дистанційно, тобто електронно. Також необхідним є вдосконалення і запровадження гнучкої податкової, кредитної, валютної політики, що стимулює диверсифікацію експортно-імпортних операцій, зміцнення та забезпечення конвертованості національної валюти;

4. Змістовний перегляд експортно-імпортної політики держави. Поступовий перехід від експорту сировини на виробництво продукції з високою доданою вартістю. Також потрібно відмовитись від імпорту тих товарів, які можуть бути вироблені вітчизняними підприємствами. Особливо це стосується різних харчових продуктів, надання послуг тощо;

5. Підвищення технічного рівня, впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва, залучення до управління підприємствами висококваліфікованих фахівців з відповідно високою заробітною платнею; науково-технічне й технологічне оновлення виробництва із забезпеченням його конкурентоспроможності шляхом глибокої модернізації; зменшення ресурсомісткості за рахунок ефективного використання власних паливно-сировинних ресурсів [8];

6. Врегулювання конфліктної ситуації з Росією. Вирішення питань щодо обмеження доступу ряду товарів українського походження на російський ринок та припинення воєнних дій на сході країни;

7. Налагодження ділових стосунків з Японією для проведення науково-технічних досліджень і впровадження їх результатів у виробництво. Співробітництво з Індією на взаємовигідних умовах: використання дешевої сировини Індії (сировини для легкої, харчової та хімічної промисловості) та науково-технічної бази України;

8. Здійснення широкої підтримки вітчизняних виробників для входу на ринок країн ЄС, що можливо здійснити за рахунок створення експортно-кредитних агентств тощо.

Потрібно зазначити що основною перспективою розвитку ЗЕД підприємств України

є створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що стане етапом спільного економічного простору, який охоплює не тільки торгівлю товарами, але й торгівлю послугами [1].

Успішне впровадження запропонованих заходів у діяльність вітчизняних підприємств надасть можливість отримати такі переваги як: по-перше, нові ринки збуту та, як наслідок, суттєві зрушення у структурі споживчого ринку як ЄС, так і України за рахунок розширення асортименту товарів і послуг; по-друге, запозичення досвіду правильного ведення бізнесу, можливість наслідування прикладу роботи в ієрархії керівник-працівник; по-третє, використання наукового потенціалу України та працівників з високим рівнем підготовки як інструменту підвищення ефективності інформаційно-інноваційної політики. Науково-дослідна діяльність повинна розглядатися як основа подолання суперечностей соціально-економічного розвитку, зокрема, підвищення рівня життя населення.

Висновки і перспективи. Отже, забезпечення належного рівня зовнішньоекономічної діяльності підприємств можливе за умови подолання виявлених проблем. При цьому подальший розвиток економіки України варто пов'язувати з тією економічною стратегією, яка орієнтована на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, напрямками вдосконалення якої є: розробка стратегії ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності; формування системи її довгострокових цілей; оцінка потенційних можливостей підприємства на конкретному ринку; розробка міжнародної маркетингової стратегії. Лише на основі всебічного вивчення кон'юнктури світових ринків, підвищення конкурентоздатності продукції, застосування сучасних технологій можна досягти ефекту у зовнішньоекономічній діяльності. На перспективу цікавими видаються дослідження щодо інструментів вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Гальчинський, А.С. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць. – К.: ЮЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
2. Кредисов А. В. Конкурентоспроможність підприємства та стратегія просування його експорту на світовому ринку / А.В. Кредисов, О.К. Дерев'яно // Економіка України. – 1999. – № 5. – С. 43–45.
3. Михайлишин Л. І. Вектори інтеграції України в ЄС чи СНД / Л.І. Михайлишин // Науково-інформаційний вісник: «Економіка». – 2013. – № 3. – 172-181с.
4. Одягайло Б. М. Міжнародна маркетингова стратегія для українського підприємства в умовах обмеженого попиту / Б.М. Одягайло // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 3(19). – С. 7–13.
5. Пудрик Д.В. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Д.В. Пудрик ; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2008. – 20 с.
6. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. І.І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2009. – 472с.
7. Щербак В. Г. Проблеми проникнення вітчизняних підприємств на зовнішні ринки / В. Г. Щербак, А. П. Лозенко // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 14.
8. Яковлев А. І. Удосконалення методів визначення ефективності ЗЕД /А.І. Яковлев // Фінанси України. – 2014. – № 9. – С.25-27.
9. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Halchynskiy, A.S., & Heiets, V.M. (2004). *Ctratehiia ekonomichnoho i cotsialnoho rozvytku Ukrainy (2004-2015 roky) «Shliakhom Yevropeickoi intehtratsii»* [The strategy of economic and social development of Ukraine (2004-2015 years) «European integration»]. Ukraine, Kyiv: Science, 416.
2. Kredycov, A.V., & Derev'ianko, O.K. (1999). Konkurentocpromozhnict pidpriemstva ta ctratehiia procuvannia yoho eksportu na cvitovomu rynku [The competitiveness of the company and its strategy of promoting exports in the world market]. *Chemistry vegetable raw materials*, 5, 43-45.
- 3) Mykhailyshyn, L. I. (2013). Vektory intehtratsii Ukrainy v YeC chy CND [Vectors integration of Ukraine in the EU or CND]. *Scientific Information vicnyk «Economy»*, 3, 172-181.
4. Odiahailo, B.M. (2009). Mizhnarodna marketynhova stratehiia dlia ukrainskoho pidpriemstva v umovakh obmezhenoho popytu [International marketing strategy for Ukrainian businesses in tight demand]. *Bulletin of Krivoy Rog Economic Institute of Kyiv National Economic University*, 3 (19), 7-13.
5. Pudryk, D.V. (2008). Rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti promysloвого pidpriemstva [Regulation of foreign trade activities of industrial enterprises]. Institute of industrial economy, Donetsk, 20 s.
6. Dakhno, I.I. ed. (2009). *Rehuliuвання zovnishnoekonomichnoi diialnosti* : [Regulation of foreign economic activity]. Kyiv: TSUL.
7. Shcherbak, V. H., & Lozenko, A.P. (2009). Problemy pronynennia vitcheznianykh pidpriemstv na zovnishni rynky [Problems penetration of domestic companies to foreign markets]. *Finance of Ukraine*, 5, 14.
8. Yakovliev, A. I. (2014). Udockonalennia metodiv vyznachennia efektyvnocti [Improving methods for determining the efficiency of foreign trade]. *Financy Ukraine*, 9, 25-27.
9. State Statistics Service of Ukraine Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 338.27
JEL Classification M2

Тарасевич Анна

аспірант кафедри економіки підприємства, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

E-mail: anya.tarasevich@gmail.com

МЕТОДИКА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Tarasevich Anna

Postgraduate of Department of Business Economics, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

E-mail: anya.tarasevich@gmail.com

METHODS OF IMPLEMENTATION OF INDUSTRIAL ENTERPRISE'S MONITORING SYSTEM ECONOMIC CONDITION